

УДК 378.011.3-051:342.71:34(477.82)
DOI: 10.24144/2524-0609.2021.49.57-61

Ковальчук Ірина Леонідівна

кандидат філософських наук, доцент
кафедра природничо-математичної, світоглядної освіти та інформаційних технологій
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради
м.Луцьк, Україна
ikovaljchuk@lpc.ukr.education
<http://orcid.org/0000-0003-2165-5367>

Марчук Сергій Степанович

кандидат педагогічних наук
кафедра педагогіки та психології
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради
м.Луцьк, Україна
marchuk_serhiy_step_2701@ukr.net
<http://orcid.org/0000-0001-8520-822X>

Чемерис Ірина Володимирівна

старший викладач, викладач педагогіки
циклова комісії шкільної, дошкільної педагогіки та психології
Луцький педагогічний фаховий коледж, м.Луцьк, Україна
irina.chemerys@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-0767-8813>

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ СУЧАСНОЇ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ

Анотація. Актуальність проблеми формування громадянської компетентності в умовах вищого закладу педагогічної освіти обумовлена вимогами Закону України «Про освіту», концепції «Нова українська школа», Професійного стандарту вчителя початкових класів закладу загальної середньої освіти. Мета даного дослідження – на основі нормативно-правових джерел та наукової літератури здійснити теоретичне обґрунтування змісту й шляхів формування у майбутніх учителів початкових класів громадянської компетентності засобами сучасної правової культури. Методи наукового пошуку, використані для досягнення мети дослідження: аналізування та синтезування для з'ясування сутності та складових громадянської компетентності в майбутніх педагогів, визначення активних методів ефективного її формування у здобувачів вищої освіти; методи узагальнення та систематизації для інтерпретації власних поглядів на трактування сутності змісту поняття «громадянська компетентність». Результатом дослідження стало подання авторського тлумачення поняття «громадянська компетентність майбутніх учителів початкових класів» як здатності, що формується в закладі освіти у процесі навчальних занять та через засоби правової культури в позааудиторний час. З'ясовано, що громадянську компетентність фахівця формують його громадянська зрілість, громадянська культура та громадянська позиція. Визначено інтерактивні форми та методи формування громадянських компетентностей у здобувачів освіти, майбутніх вчителів початкових класів, апробовані авторами у комунальному закладі вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

Ключові слова: вчителі початкових класів; громадянська компетентність; заклад освіти; здобувачі освіти; освіта з прав людини.

Вступ. Як свідчить загальнонаціональне соціологічне дослідження «Що українці знають та думають про права людини», проведене у 2020 році Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ільки Кучеріва, найпопулярнішим джерелом інформації про права людини вже кілька років поспіль залишається телебачення (55%) та інтернет (38,2%). І лише 19% опитаних українців кажуть, що вивчали права людини в закладах освіти [14]. Водночас варто розуміти, що освіта – це потужний інструмент у захисті прав людини і її вплив беззаперечний у процесі соціалізації особистості, у формуванні її світогляду, системи цінностей. Одна з важливих та головних цілей освіти – це усвідомлення людської гідності й поваги до прав і свобод людини. Актуально для сьогодення те, що навчання прав людини в закладах освіти є одним з потужних запобіжників насильства і булінгу в середовищі здобувачів освіти, в майбутньому – громадян держави.

Формування громадянської компетентності – це процес, який включає в себе викладання на системному рівні прав людини, інтегрованих у різні предмети, та побудову життя студентів й учнів на принципах і

цінностях прав людини, завдяки чому – розширення практичного досвіду громадянської участі та формування громадянської компетентності, усвідомлення потреби вчитися цьому впродовж всього життя. Для української освіти спиратися на права людини – підхід, який активно завойовує свої позиції, переживає період свого становлення. Саме тому важливо, щоб у школу приходили вчителі, які мають відповідні знання та навички, сформовану громадянську компетентність і відповідні вміння для її формування у школярів.

Освітній процес потребує суттєвого оновлення як щодо змісту, так і організації, коли формування громадянської компетентності відбуватиметься не примусово, а внаслідок власної волі та особистої прихильності кожної особи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Педагогічний аналіз сутності, структури та умови формування громадянської компетентності досліджують А. Маркова, О. Овчарук, О. Полтавцев, Т. Ремех, Т. Смагіна, Є. Мединський, Т. Шевчук та ін. Питання громадянської освіти розглядаються у працях Р. Арцишевського, О. Дем'янчука, О. Пометун, О. Су-

хомлинської та ін. Звертають увагу на важливість як професійного, так і особистісного становлення майбутнього фахівця, зокрема, шляхом громадянського виховання, науковці В. Андрущенко, Ю. Руденко, М. Стельмахович, В. Сухомлинський, Н. Макогончук та ін.

На нашу думку, українське суспільство потребує свідомого покоління громадян, які приймають громадянські цінності, відповідальні за рішення в ситуації вибору, мають розвинуте почуття відповідальності за долю країни. Найбільш точним визначенням якості, яку має формувати школа для цього, є громадянська компетентність. Очевидно, що ефективність формування громадянської компетентності у здобувачів вищої освіти прямо пропорційна компетентності вчителя. Тому і виникає необхідність дослідження цієї проблеми.

Мета статті – теоретичне обґрунтування змісту та шляхів формування у майбутніх учителів початкових класів громадянської компетентності засобами сучасної правової культури. У ході наукового пошуку використано **методи** аналізу, синтезу для з'ясування сутності та складових громадянської компетентності в майбутніх педагогів, визначення активних методів та прийомів ефективного її формування у здобувачів вищої освіти; методи узагальнення та систематизації для інтерпретації власних поглядів на трактування сутності змісту поняття «громадянська компетентність».

Виклад основного матеріалу. Формування громадянських компетентностей передбачене низкою правових документів. Поняття «громадянська освіта» з ухваленням Закону України «Про освіту» (2017) отримало нормативне значення. У статті 5 п. 5 Закону зазначено, що «держава створює умови для здобуття громадянської освіти, спрямованої на формування компетентностей, пов'язаних з реалізацією особою своїх прав та обов'язків як члена суспільства, усвідомлення цінностей громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини й громадянина» [9].

У концепції «Нова українська школа» в переліку наскрізних змістових ліній, завдяки яким відбувається формування ключових компетентностей, присутня «громадянська відповідальність». Її змістом виступає формування відповідального громадянина, що поважає права людини, вміє критично мислити, розуміє особисту відповідальність за долю держави та народу, розуміє необхідність громадянської участі у процесі вирішення різних проблем місцевої громади [8].

Стратегія розвитку громадянської освіти на період до 2030 року базується на необхідності створення сприятливих умов для формування громадянських компетентностей людини на всіх рівнях освіти та у в усіх складниках, що дасть змогу громадянам краще розуміти та реалізувати свої права в умовах демократії, відповідально ставитись до своїх прав та обов'язків, брати активну участь у суспільно-політичних процесах, а також усвідомлено забезпечувати захист, утвердження та розвиток демократії [11].

У Державному стандарті базової середньої освіти серед ключових компетентностей виокремлена громадянська, формування якої в особи готує до ефективної та конструктивної участі у громадському житті, в сім'ї та на роботі, до успішної взаємодії з іншими, солідарності та рівності на основі поваги до прав людини, мирного співіснування та поцінування соціокультурного різноманіття [4].

Вагомим стимулом до активізації правової тематики у закладах освіти послужило визнання держа-

вами-учасницями ОБСЄ необхідності «заохочувати обговорення у школах питань розвитку та захисту прав людини та основоположних свобод» і «сприяти розробці ефективних навчальних планів і курсів з прав людини для учнів усіх рівнів» [5, с. 12].

Отже, формування громадянської компетентності у здобувачів освіти визначено як одне з пріоритетних завдань освітнього процесу на рівні держави, про що свідчить ціла низка нормативних документів. Підкреслимо, що особливого значення реалізація цього завдання набуває у закладах педагогічної освіти, випускники яких стають педагогами та в подальшому формуватимуть ці громадянської компетентності в учнів.

Аналіз наукової літератури свідчить про різні підходи до змісту поняття «громадянська компетентність». Т. Шевчук трактує його як сукупність освітніх елементів, що складається з системи знань, умінь, навичок, переживань, емоційно-ціннісних орієнтацій, переконань особистості, які допомагають людині усвідомити своє місце в суспільстві, обов'язок і відповідальність перед співвітчизниками, Батьківщиною і державою [13, с. 86].

Під громадянською компетентністю Т. Кравчинська розуміє «здатність людини активно, відповідально й ефективно реалізовувати громадянські права й обов'язки з метою розвитку демократичного громадянського суспільства» [7, с. 83]. Результатом теоретичних досліджень громадянської компетентності дослідницею стало визначення основних вимог щодо формування громадянської компетентності педагога Нової української школи та основних напрямів громадянської освіти. Авторка підкреслює, що «громадянська освіта має охоплювати всі види освіти (формальну, неформальну, інформальну), а також усі складники освіти, усі рівні освіти й усі вікові групи громадян, зокрема освіту дорослих, бути спрямованою на формування громадянських компетентностей» [7, с. 78].

Складовими громадянської компетентності називають громадянські знання, громадянські вміння та громадянські чесноти [3, с. 10]. В. Гладун розглядає самоврядування учнівської молоді як складову формування громадянської компетентності [2].

Громадянську компетентність фахівця формують його громадянська зрілість, громадянська культура та громадянська позиція [13, с. 85]. Кращою розумінню громадянської компетентності сприяє поняття громадянськості, яке, в свою чергу, включає в себе громадянські якості. Громадянськість можна розглядати як комплекс якостей особистості, що визначає її соціальну спрямованість, готовність досягати соціально значущих та індивідуальних цілей [13, с. 86–87].

Громадянську компетентність майбутніх учителів початкових класів ми розглядаємо як здатність, що формується в закладі освіти у процесі навчальних занять та через засоби правової культури в позааудиторний час. Громадянська компетентність здобувачів вищої педагогічної освіти беззаперечно постає вагомою складовою їхньої професійної компетентності.

О. Ремех підкреслює, що формування громадянської компетентності як готовності діяти в освітньому процесі може здійснюватись виключно в спільній діяльності вчителя й учня і може повною мірою виявлятися лише в реальній життєвій ситуації [10, с. 37]. Громадянська компетентність є інтегративною характеристикою особистості, що уналежнює певний рівень її готовності до активного здійснення її життя [10, с. 39]. О. Власенко наголошує на важливості розглядати громадянську компетентність не

лише як певний обсяг засвоєння знань й досвіду, але й як уміння їх актуалізувати в потрібний час і використати в процесі громадянської діяльності [1, с. 97].

Зміст громадянської компетентності здобувачів освіти на різних ступенях закладу відрізняється рівнем знань та вмінь, що проявляється в поведінці та оціночних судженнях. Громадянська компетентність майбутніх педагогів є складником їх громадянської культури, більше того, їх загальної культури.

Зауважимо, що Європа демонструє позитивний досвід використання освіти для відновлення довіри та порозуміння між країнами, культурами, націями. Рада Європи пропонує освітянам новітні підходи до опанування компетентностей, які дадуть змогу їхнім носіям мирно співіснувати в культурно багатоманітному демократичному суспільстві. Оскільки нації зростають і стають дедалі більше змішаними, ці знання та навички стають дедалі важливішими [6].

Зазначимо, що серцевиною демократичних компетентностей виступають цінності, а саме: поцінювання людської гідності та прав людини; поцінювання культурної багатоманітності; визнання цінності демократії, справедливості, рівності та верховенства права [6]. Наділення кожної людини демократичними компетентностями в межах освітніх систем має вирішальне значення для майбутнього культурного розвитку багатоманітних демократичних суспільств, а також зроблять молодь сильною та успішною.

Сучасні тенденції розвитку світу – сплеск інформаційних технологій та глобалізаційних процесів, зростання міграції, дедалі більша різноманітність – вимагають нових підходів у формуванні громадянської компетентності, відповідно – змін в освіті – у змісті і методиці викладання, що визначає нові вимоги до знань і вмінь вчителя початкових класів. Педагоги потребують особливої підготовки в царині громадянської освіти, орієнтованої на реалії сучасного світу, його виклики та потреби. Сучасній дитині, яка від народження потрапляє в перенасичений цифровий світ, спочатку пасивно, а з кількох років вже і активно, непросто зорієнтуватися з викликами зовнішнього світу. Тому вчитель початкових класів має оволодівати поруч з громадянською, ще цифровою компетентністю, медіа- тощо. Більше того, громадянська компетентність формується не лише на уроках; вона є надпредметною, ключовою, а завдання щодо її формування перебуває у сфері відповідальності всього освітнього процесу. Тобто, сучасний вчитель має володіти низкою як особистісних якостей і професійних: мати гарні знання з методики та вміння творчо підходити до роботи.

Яким має бути педагог, щоб виховувати громадянські цінності в дітей? Насамперед, це якості, якими володіє людина. Зокрема, патріотизм, інтернаціоналізм, демократизм, гідність, громадянську активність, дисциплінованість, відповідальність, совість, чесність, принциповість справедливості, повагу, тощо.

Учителі початкових класів мають як на практиці відповідати стандартам громадянської компетентності – відповідно позиціонувати себе в суспільстві, так і реалізовувати у своїй професійній діяльності. Володіння передбачає насамперед: обізнаність і розуміння нормативно-правової бази, зміст рамки компетентностей Ради Європи для розвитку культури демократії в освітньому просторі, цінностей громадянської освіти, сутності громадянської компетентності, що визначає концепція Нової української школи; вміння будувати навчання на цінностях демократичної культури; знайомство зі змістом компетент-

ностей для розвитку культури демократії та вміння формувати ці компетентності у здобувачів освіти; володіння практичними інструментами та чіткими кроками формування громадянської компетентності в учнів тощо.

У сучасних умовах відбувається збільшення впливу освіти на розвиток громадянського суспільства та демократичних процесів в Україні. Навчити майбутніх учителів початкових класів використовувати наявні інструменти для формування громадянської компетентності так, щоб, не перевантажуючи дітей величезною кількістю додаткової інформації (адже програми й без того насичені), формувати в них потрібні громадянам вміння, ставлення та цінності.

У комунальному закладі вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» важливу увагу приділяють формуванню громадянських компетентностей у майбутніх учителів початкових класів. При плануванні та організації навчання правам людини в закладі освіти беруться до уваги керівні принципи, презентовані Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини: підхід до навчання, заснований на правах людини; основні компетенції; навчальні програми; процеси викладання та навчання; оцінювання, а також підвищення кваліфікації та підтримка працівників сфери освіти [5, с. 9].

Координатором правової освіти в позааудиторний час виступає Центр гендерної освіти. Його завдання – надання освітньої, методичної, наукової, інформаційної допомоги викладачам та студентам щодо впровадження ідей гендерної рівності в освітній процес шляхом посилення гендерного компоненту у змісті соціально-гуманітарних дисциплін; проведення виховних заходів; організації науково-дослідної роботи для забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; ліквідації всіх форм дискримінації; запобігання насильству в усіх сферах життя суспільства; протидії торгівлі людьми тощо.

З метою формування громадянської компетентності у майбутніх вчителів початкових класів щорічно проводиться система заходів: інформаційна кампанія «16 днів проти гендерно обумовленого насильства», науково-практичний семінар «Гендерні студії», конкурс відеороликів «Суспільство кризь «гендерні окуляри», конкурс соціального плакату («Права людини понад усе», «Stop булінг»), Усесвітній День Гідності, Уроки гендерної рівності, тренінги (щодо протидії булінгу в освітньому середовищі, про гендерні стереотипи, «Фейки у соціальних мережах»), інформаційні години й усні журнали (про форми та запобігання домашнього насильства, вшанування Революції Гідності, голодомор в Україні, «Соціальні ризики молоді»), дебати («Гендерна рівність існує», «Держава дбає про сім'ю»), виховні години інтерактивних форматів, перегляд документальних фільмів, марафон написання листів, антикорупційні уроки та ін. Ці форми роботи сприяють тому, щоб молоді люди дізнавались і замислювались про значення гідності у власному житті та в житті інших людей, формували правову культуру й свідомість.

Важливий вплив на формування громадянської культури студентської молоді має кіноклуб медіа-просвіти з прав людини Docudays UA «Десята муза». Кіноклубна просвіта в сфері прав людини формує знання про людську гідність та права людини, вчить правилам дискусії, критичного мислення, спонукає до роздумів про цінність і неповторність кожної людської особистості. Покази у кіноклубі медіапросвіти з прав людини Docudays UA проходять у різних форматах. Обов'язковим є обговорення фільмів з еле-

ментами дискусії, що дозволяє досліджувати певну проблему з метою досягнення взаємоприйняттого та загальнозначущого її вирішення.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, науково-теоретичне обґрунтування проблеми формування громадянської компетентності у майбутніх учителів початкових класів засвідчило дієвість використання у професійно-педагогічній підготовці засобів правової культури. Особливість формування громадянської культури у здобувачів освіти – відбувається в процесі академічного навчання, набуття теоретичних знань, унаслідок переосмислення та розставлення нових акцентів у

позааудиторній діяльності, застосування нових моделей та методів в роботі, тренінгів й практики. Підготовка кваліфікованих вчителів початкових класів з високим рівнем громадянської культури та громадянської зрілості, готовністю здійснювати громадянську освіту та громадянське виховання учнів початкових класів – важлива мета сучасної професійної підготовки педагогічних кадрів. **Перспективу подальших наукових досліджень** убачаємо у вивченні шляхів формування громадянської компетентності у здобувачів вищої освіти як особистісної громадянської якості, необхідної для становлення українського демократичного суспільства.

Список використаної літератури

1. Власненко О.М. Зміст та структура громадянської компетентності випускника закладу середньої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. № 62. Т. 1. С.94–98.
2. Гладун В. Партисипація учнівської молоді як складова формування громадянської компетентності. *Нова педагогічна думка*. 2019. №4. С.145–149.
3. Асламова Т. та ін. Громадянська освіта: теорія і методика навчання. Київ: Етна, 2008. 174 с.
4. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP200898.html (дата звернення: 10.08.2021).
5. Керівні принципи освіти в галузі прав людини для системи середньої школи. Київ: ВАІТЕ, 2016. 52 с.
6. Компетентності для культури демократії. Живемо разом як рівноправні громадяни в культурно багатоманітному демократичному суспільстві. Рада Європи, 2016. URL: <https://cutt.ly/QzHSdX4> (дата звернення: 02.09.2021).
7. Кравчинська Т.С. Формування громадянської компетентності педагога Нової української школи. *Вісник післядипломної освіти. Серія: Педагогічні науки*. 2018. Вип. 8 (37). С.74–88.
8. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://cutt.ly/TzHSyLV> (дата звернення: 10.09.2021).
9. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/> (дата звернення: 12.09.2021).
10. Ремех Т. О. Сутність і структура громадянської компетентності учня нової української школи. *Український педагогічний журнал*. 2018. №2. С.34–41.
11. Стратегія розвитку громадянської освіти. URL: <http://surl.li/abyxb> (дата звернення: 11.09.2021).
12. У Луцьку з'явився кіноклуб правового кіно. URL: <http://slovovolyni.com/ukr/volyn/28579> (дата звернення: 11.09.2021).
13. Шевчук Т. Є. Громадянська компетентність як елемент формування особистості майбутніх фахівців. *Молодий вчений*. 2018. № 4.1(56.1). С.85–88.
14. Що українці знають та думають про права людини: оцінка змін (2016-2020). URL: <https://cutt.ly/yQ5Wbq7> (дата звернення: 14.09.2021).

References

1. Vlasenko, O.M. (2019). Zmist ta struktura hromadianskoi kompetentnosti vypusknika zakladu serednoi osvity [The content and structure of civic competence of a graduate of a secondary education institution]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, 62 (1), 94–98. [in Ukrainian].
2. Hladun, V. (2019). Partysypatsiia uchnivskoi molodi yak skladova formuvannia hromadianskoi kompetentnosti [Participation of students' youth as a component of the formation of civic competence]. *Nova pedahohichna dumka*, 4, 145–149. [in Ukrainian].
3. Aslanova, T. et al. (2008). Hromadianska osvita: teoriia i metodyka navchannia [Civic education: theory and methods of teaching]. Etna. [in Ukrainian].
4. Derzhavnyi standart bazovoi seredno i osvity [State standard of basic secondary education]. http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP200898.html. [in Ukrainian].
5. *Kerivni pryntsyipy osvity v haluzi prav liudyny dlia systemy serednoi shkoly* [Education guidelines of human rights for the secondary school system]. (2016). VAITE. [in Ukrainian].
6. *Kompetentnosti dlia kultury demokratsii. Zhyvemo razom yak rinvopravni hromadiany v kulturno bahatomanitnomu demokratychnomu suspilstvi. Rada Yevropy* [Competences for the culture of democracy. We live together as equal citizens in a culturally diverse democratic society. Council of Europe]. <https://cutt.ly/QzHSdX4>. [in Ukrainian].
7. Kravchynska, T.S. (2018). Formuvannia hromadianskoi kompetentnosti pedahoha Novoi ukrainskoi shkoly [Formation of civic competence of the New Ukrainian school teacher]. *Visnyk pislidyplomnoi osvity. Pedahohichni nauky*, 8 (37), 74–88. [in Ukrainian].
8. *Nova ukrainska shkola. Kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly* [New Ukrainian school. Conceptual principles of secondary school reform]. <https://cutt.ly/TzHSyLV>. [in Ukrainian].
9. Pro osvitu: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine «On Education»]vid 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: [http://zakon2.rada.gov.ua.](http://zakon2.rada.gov.ua/) [in Ukrainian].
10. Remekh, T. (2018). Sutnist i struktura hromadianskoi kompetentnosti uchnia novoi ukrainskoi shkoly [The essence and structure of civic competence of a student of the new Ukrainian school]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*, 2, 34–41. [in Ukrainian].
11. *Stratehiia rozvytku hromadianskoi osvity* [Civic education development strategy]. <http://surl.li/abyxb>. [in Ukrainian].
12. U Lutsku z'явиavsia kinoklub pravovoho kino [A legal cinema film club has appeared in Lutsk]. <http://slovovolyni.com/ukr/volyn/28579>. [in Ukrainian].
13. Shevchuk, T.Ye. (2018). Hromadianska kompetentnist yak element formuvannia osobystosti maibutnikh fakhivtsiv [Civic competence as an element of personality formation of future specialists]. *Young Scientist*, 4.1 (56.1), 85–88. [in Ukrainian].
14. Sheho ukrainsi znaiut ta dumaiut pro prava liudyny: otsinka zmin (2016-2020) [What Ukrainians know and think about human rights: an assessment of change]. <https://cutt.ly/yQ5Wbq7>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 15.09.2021 р.
Стаття прийнята до друку 20.09.2021 р.

Kovalchuk Iryna

PhD in Philosophy, Associate Professor
Department of Natural Sciences and Mathematics, Worldview Education and Information Technologies
Municipal Higher Educational Institution «Lutsk Pedagogical College»
Volyn Regional Council, Lutsk, Ukraine

Marchuk Serhii

PhD in Pedagogy
Department of Pedagogy and Psychology
Municipal Higher Educational Institution «Lutsk Pedagogical College»
Volyn Regional Council, Lutsk, Ukraine

Chemerys Iryna

Social Pedagogue, Senior Lecturer
Cycle Commission of Psychological and Pedagogical Disciplines
Lutsk Pedagogical Vocational College, Lutsk, Ukraine

CIVIC COMPETENCE FORMATION OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS BY MEANS OF MODERN LEGAL CULTURE

Abstract. The urgency of the problem of civic competence forming in a higher education institution is due to the requirements of the Law of Ukraine «On Education», the concept of «New Ukrainian School», Professional Standard for Primary School Teachers. The purpose of the study is to carry out a theoretical justification of the content and ways of civic competence formation of future primary school teachers by means of modern legal culture on the basis of legal sources and scientific literature. Methods of scientific research applied to achieve the goal of research: analysis and synthesis to clarify the nature and components of civic competence of future teachers, to determine active methods of its effective formation in higher education; methods of generalization and systematization for the interpretation of their own views on the explanation of the essence of the content of the concept of «civic competence». The result of the study: the authors have provided the interpretation of the concept of «civic competence of future primary school teachers» as an ability that is formed in the educational institution during lessons and through the means of legal culture in extracurricular activities. It has been found that the civic competence of a specialist is formed by his civic maturity, civic culture and civic position. Interactive forms and methods of civic competencies formation of students, future primary school teachers, tested by the authors in the municipal institution of higher education «Lutsk Pedagogical College» of Volyn Regional Council.

Key words: primary school teachers; civic competence; educational institution; applicants for higher education; human rights education.